

LA TÊTE HAUTE

reg. Emmanuelle Bercot / sce. Emmanuelle Bercot & Marcia Romano / fot. Guillaume Schiffman / muz. Éric Neveux / mon. Julien Leloup / met Catherine Deneuve (Rechter Florence Blaque), Rod Paradot (Malony), Sara Forestier (Malony's moeder), Benoît Magimel (Yann) e.a. / pro. Laura Hastings-Smith & David M. Thompson / FR / 120' / 2015 / dis. Cinéart

Verhaal

'Kinderen zijn geen speelgoed.'

Malony's moeder is te jong, onverantwoordelijk, en is op geen enkel moment bereid, haar eigen pleziertjes opzij te zetten voor het welzijn van haar twee zoontjes. Als de oudste, Malony, zes is, wordt ze bij jeugdrechter Florence Blaque geroepen, en laat hem er dan maar achter. Dan begint er een moeizame weg langs tehuizen, instellingen en zelfs de gevangenis. Maar de rechter laat Malony nooit los, evenmin als zijn begeleider Yann.

Achtergrond

De regisseur, Emmanuelle Bercot, was erg geïnteresseerd in het jeugdwerk door haar oom, die als opvoeder in een tehuis werkt. Zelf is ze om zich voor te bereiden een tijdje stage gaan lopen in het jeugdwerk, heeft ze zittingen bijgewoond van een jeugdrechtbank en is ze in verschillende instellingen gaan kijken. Ook actrice Catherine Deneuve, die de rechter speelt, heeft een jeugdrechter gevolgd en heeft zittingen bijgewoond zoals die in de film. Met de film heeft Bercot (gesteund door Deneuve) dan ook een ode willen brengen aan de mensen in de jeugdzorg, die met veel te weinig middelen heel veel moeite doen om de jongeren die aan hen toevertrouwd zijn op het rechte pad te brengen of te houden, en hen een kans op een bestaan buiten de criminaliteit te geven.

Thema's

Het belangrijkste thema is de moeite die veel jeugdwerkers zich getroosten voor veel kinderen die uit huis geplaatst zijn en het risico lopen om in de criminaliteit te raken (of te blijven). De rechter is streng, maar komt ook eten in de instellingen; de kinderen mogen haar. Zij is ook blij met kaartjes, kleine cadeautjes (denk bijvoorbeeld aan de steen die Malony voor haar meegeeft, en die we veel later op haar bureau zien liggen). Ook Yann gaat heel ver om Malony te helpen.

De film toont ook dat niet alle jeugdwerkers het volhouden. Malony's eerste educatieve begeleider heeft er genoeg van, en wurgt Malony bijna wanneer die hem aanvalt. Ook Yann krijgt het moeilijk als Malony na veel moeite toch weer in zijn oude slechte gewoontes lijkt terug te vallen.

Malony is niet zomaar een jongen wiens verhaal verteld wordt, hij is een voorbeeld, een soort fictieve *case-study* samengesteld uit verhalen van al die kinderen die begeleid worden door de jeugdzorg. De film raakt ook aan de oorzaken van de problemen van veel jongeren, en in Malony's geval zijn die in de eerste plaats te vinden bij zijn moeder. Zijn vader is al heel vroeg overleden, zijn moeder was erg jong toen ze hem kreeg, en is zelf een kind gebleven. Ze speelt een onbewust spel met haar kinderen van aantrekken (ze kan heel affectief zijn, en ook een veel te toegeeflijke speelkameraad – denk aan de tweede scène, waarin Malony in een gestolen auto rondrijdt met zijn moeder en broertje op de achterbank) en afwijzen ('Ik wil niet dat Toni net zo wordt als jij', zegt ze, of 'Je mag me niet op mijn nieuwe nummer bellen, want mijn nieuwe vriend weet niet dat ik kinderen heb'). Malony gaat dan ook heel slecht om met afwijzing, ook al verwacht hij dat steeds. Heel tekenend is de allereerste scène, waarin de jeugdrechter de moeder de mantel uitveegt omdat ze Malony niet naar school laat gaan; terwijl het kind aandachtig luistert vertelt de moeder hoe lastig hij wel

is, en laat hem dan bij de jeugdrechter achter – met een tas met spullen die ze al netjes voor hem ingepakt had.

Malony zal pas echt veranderen door Tess, zijn vriendinnetje. Zij zal hem leren wat tederheid is, dat het geen zwakheid is om te zeggen dat je ergens spijt van hebt, dat je iemand graag ziet, en wat het betekent om je verantwoordelijk te voelen voor een ander.

Stijl

In de beginscène horen we het gesprek van de jeugdrechter en Malony's moeder, maar behalve van de baby zien we geen gezichten. Daardoor zijn we meer gefocust op wat er gezegd wordt. Malony's gezichtje komt in beeld wanneer zijn broertje gaat huilen en hij hem een kusje gaat geven. Daarna zien we zijn reactie op zijn moeders woorden, en het is meteen al duidelijk hoe schadelijk die conversatie is voor zijn zelfvertrouwen. Pas aan het einde van die scène zien we de twee volwassen vrouwen.

Er worden vrij veel close-ups gebruikt, vooral van Malony, wat een logische keuze is voor een film die over onderhuidse emoties gaat. Anderzijds wordt het beeld (net als in het begin) soms uitgesteld en krijgt het geluid voorrang: denk aan Malony's huilbui in de gevangenis.

De camera is erg beweeglijk, wat de kijker het gevoel geeft dat hij naar een documentaire kijkt. Dat is bewust zo gedaan. Soms volgt de camera Malony's blik, zoals in de gesloten instelling, waar we eerst alle jongens afzonderlijk zien die in de regen staan te roken, tot de camera stopt bij de nieuwe jongen.

Vragen (na de film)

- 1 Kun je voorbeelden geven van ongepast of kinderachtig gedrag van Malony's moeder?
- 2 Toch houdt Malony van zijn moeder. Hij mist haar als hij niet bij haar is. Kun je dat begrijpen?
- 3 Malony is ondanks zijn vaak provocerende houding erg gesteld op de jeugdrechter. Waaraan kun je dat zien? Geef verschillende voorbeelden.
- 4 Waarom voelt Yann zich zo verbonden met Malony? En met de jeugdrechter?
- 5 Bespreek Malony's relatie met Tess. Wat trekt haar in hem aan, volgens jou? Wat gaat er mis bij hun eerste fysieke contact? Waar ligt dat aan? Kun je begrijpen dat Tess hem daarna toch nog opbelt?
- 6 In de gesloten instelling verandert Malony. Wat was het kantelpunt? Waaraan kun je na dat moment zien dat hij aan het veranderen is?
- 7 De camera blijft altijd bij Malony of bij de rechter, behalve wanneer in de instelling in de bergen twee jongens buiten na een vechtpartij verplicht worden om elkaar hun excuses aan te bieden. Waarom is die scène belangrijk? Is er toch niet ook een visuele band met Malony?
- 8 In de gevangenis is er een scène waar Malony naar de bezoekerimte mag, en de lange weg daar naartoe is gefilmd. Wat is je daaraan opgevallen? Wat zegt dat over een verandering in Malony?
- 9 Hoe denk je dat het verhaal van Malony afloopt? Zal het hem lukken om zich los te maken van zijn opvoeding en een goede vader te worden of niet? Hoe denkt de regisseur erover, als je naar de laatste scène kijkt (Malony die met de baby naar buiten gaat)? Bespreek.